

Compilation of comprehensive model of cultural-sport tourism in Golestan province: Turkmen International Horse Festival

Hamidreza Ghezelsefloo¹, Ali choori²

1. Department of Humanities and Sport Science, Faculty of Sport Sciences, University of Gonbad Kavous, Gonbad, Iran.
E-mail: Ghezelsefloo@GKU.ac.ir
2. Department of Humanities and Sport Science, Faculty of Sport Sciences, University of Gonbad Kavous, Gonbad, Iran.
E-mail: Choori@GKU.ac.ir

Article Info	ABSTRACT
<p>Article type: Research Article</p> <p>Article history: Received: 6 August 2023 Received in revised form: 9 October 2023 Accepted: 14 October 2023 Published online: 22 December 2023</p> <p>Keywords: <i>Event Tourism,</i> <i>Heritage Tourism,</i> <i>Ecotourism,</i> <i>Horse Riding Complexes.</i></p>	<p>Introduction: The purpose of research was Compilation of a comprehensive model of tourism nostalgia for tourism in Golestan province based on Turkmen International Horse Festival and and international Sofian's traditional hours festival.</p> <p>Methods: The research was exploratory mixed method. In qualitative phase, with snowball sampling, 20 research-related experts and in a quantitative phase, 350 active sports tourists, experts from travel agencies, marketers, owners, coaches, media representatives and operational managers of spring course organizers and Sofian's traditional hours festival in the research were selected. The research instrument was a researcher-made questionnaire including two dimensions of human potential and natural potential in the form of 8 subscales. After confirmation of good fit index of the model (Fornell and Larker triple indices), data were analyzed using Smart PLS and SPSS Software.</p> <p>Results: Factor analysis of data showed that in the dimension of human potentials, two factors of infrastructure and socio-cultural component and in the dimension of natural-sports potentials, the factor of environmental attractions and the factor of environmental management have a high impact on horse tourism development.</p> <p>Conclusion: Managers and institutions in charge of horse tourism in Golestan province can develop services provided in horse riding complexes, such as creating equestrian experience for tourists, Also, with consider to the cultural commonalities of local residents with domestic and foreign tourists and the construction of amusement parks and paying attention to the indicators of green tourism and environmentally friendly tourism make Golestan province the center of horse tourism in the country.</p>

Cite this article: Ghezelsefloo, HR., Choori. A (2023). Compilation of comprehensive model of cultural-sport tourism in Golestan province: Turkmen International Horse festivals. *Management Journal*. 15(4); PP.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2023.363413.3178>.

Journal of Sport Management by University of Tehran Press is licensed under [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)
| web site: <https://jrm.ut.ac.ir/> | Email: jrm@ut.ac.ir.

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press.

Extended Abstract

Introduction

Heritage sporting events as a symbol and common heritage between the old generation and the current generation, which has emerged through the connection of sports and cultural values of societies, have depicted a new face of the sports tourism industry which has a potential capacity in attracting international sources of income in the form of local and traditional sports festivals. The Turkmen horse festival in Golestan province is considered as one of the cultural heritages of the residents of this region, which attracts many tourists with holding the international horse festival. Therefore, the purpose of research was compilation of a comprehensive model of tourism nostalgia for tourism in Golestan province based on Turkmen International horse festival.

Methods

The research was sequential-Exploratory mixed method type. In qualitative phase, with snowball sampling, 20 hours industry experts including active non-native sports tourists, horse breeders, managers of horse-riding teams and organizers of Sufian international horse competitions and festivals, active marketers, environmental experts as well as active specialists of the Jihad Agricultural Organization were present until the theoretical saturation stage. In a quantitative phase 350 people as active sports tourists, experts from travel agencies, marketers, owners, coaches, media representatives and operational managers of spring course organizers and Sofian's traditional hours festival managers were selected by purposely sampling. The research instrument was a researcher-made questionnaire including two dimensions of human potential and natural potential in the form of 8 subscales that interval validity of research questionnaire by cronbach's alpha coefficient confirmed ($\alpha \geq 0.73$). After confirmation of good fit index of the research model (Fornell and Larcker triple indices), data were analyzed using Smart PLS and SPSS Software.

Results

The demographic characteristics of the tourists showed that 65.46% of the tourists had the experience of more than 10 visits to the Gonbedkavos equestrian complex. The good fit research model was confirmed by the three indicators of Locker and Fornell (1987). Based on the values of coefficients of factor loadings, composite reliability and convergent validity, divergent and divergent validity and average extracted variance showed

the appropriateness of the measurement of the research model. Also, q^2 , F^2 , and R^2 indices of the research model showed the optimal structural fit of the research model. Factor analysis of data showed that in the dimension of human potentials, two factors of infrastructure (LF=0.83) and socio-cultural (LF=0.81) sub scales had high impact on horse tourism development and in the dimension of natural-sports potentials, the factor of environmental attractions (LF=0.84) and the factor of environmental management (LF=0.85) had high impact on horse tourism development

Conclusion

According to the findings of this research as well as the statements of experts active in the horse industry, Golestan horse racing competitions and the international Turkmen horse festival in Sufian region have a high capacity to attract domestic and foreign tourists. In order to optimally use the economic benefits of the Turkmen horse industry, more attention should be paid to the natural attractions of Golestan province, as well as the historical-cultural values of the Turkmen peoples and their cultural commonalities with the countries bordering the Caspian Sea. The formation of a strategic alliance between the tourism organization of Golestan province and the tourism organizations of the Caspian Sea suburb countries can provide the basis for the presence of sports tourists in the horse riding complexes of Golestan province.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

Funding: The research was done without using financial resources

Authors' contribution: The authors have contributed equally

Conflict of interest: The authors have no conflicts of interest

Acknowledgments: This research was done with the cooperation of research participants.

تدوین الگوی جامع گردشگری فرهنگی - ورزشی استان گلستان: فستیوال بومی - سنتی اسب ترکمن

حمیدرضا قزلسفلو^۱، علی چوری^۲

۱. گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی و علوم ورزشی، دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران. رایانامه: Ghezelsefloo@GKU.ac.ir

۲. گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی و علوم ورزشی، دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران. رایانامه: Choori@GKU.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی	مقدمه: هدف از پژوهش حاضر تدوین الگوی جامع گردشگری ورزشی استان گلستان با محوریت فستیوال بومی سنتی اسب ترکمن و جشنواره بین‌المللی اسب صوفیان بود.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۵/۱۵	روش پژوهش: این پژوهش از نوع آمیخته اکتشافی بود. در فاز کیفی پژوهش با استفاده از نمونه‌گیری گلوله‌برفی ۲۰ نفر از خبرگان مرتبط با پژوهش و در فاز کمی ۳۵۰ نفر از گردشگران ورزشی فعال، کارشناسان آژانس‌های گردشگری، بازاریابان، مالکان، مربیان، نمایندگان رسانه‌ها و مدیران عملیاتی برگزارکنندگان کورس بهاره و جشنواره سنتی اسب صوفیان در تحقیق انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق‌ساخته شامل دو بعد توانمندی‌های انسانی و توانمندی طبیعی در قالب هشت خرده‌مقیاس بود. پس از آزمون نکویی برازش مطلوب الگو (شاخص‌های سه‌گانه فورنل و لارکر) و اطمینان از شاخص کفایت نمونه‌برداری و برازش مطلوب الگوی پژوهش، داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس تجزیه و تحلیل شدند.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۷/۱۷	یافته‌ها: تحلیل عاملی داده‌ها نشان داد که در بعد پتانسیل‌های انسانی دو عامل زیرساخت‌ها و مؤلفه فرهنگی - اجتماعی و در بعد پتانسیل‌های طبیعی - ورزشی عامل جاذبه‌های زیست‌محیطی و عامل مدیریت محیط زیست تأثیر بسیاری بر توسعه گردشگری اسب دارند.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۷/۲۲	نتیجه‌گیری: مدیران و نهادهای متولی گردشگری اسب استان گلستان می‌توانند از طریق توسعه خدمات ارائه‌شده در مجموعه‌های اسب‌سواری از قبیل ایجاد تجربه اسب‌سواری برای گردشگران و همچنین توجه به اشتراکات فرهنگی ساکنان بومی با گردشگران داخلی و خارجی و توجه به شاخص‌های گردشگری سبز و گردشگری دوستدار محیط زیست، استان گلستان را به قطب گردشگری اسب کشور تبدیل کنند.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۰/۱	

کلیدواژه‌ها:

گردشگری رویداد،
گردشگری موروثی،
گردشگری طبیعت‌گرا،
مجموعه سوارکاری.

استناد: قزلسفلو، حمیدرضا؛ چوری، علی (۱۴۰۲). تدوین الگوی جامع گردشگری فرهنگی - ورزشی استان گلستان: فستیوال بومی - سنتی اسب ترکمن. نشریه مدیریت ورزشی، (۴) ۱۵، صص.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2023.363413.3178>

این نشریه علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کپی‌رایت کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان واگذار کرده است. | آدرس نشریه: <https://jsm.ut.ac.ir/> | ایمیل: jsm@ut.ac.ir

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران. © نویسندگان.

مقدمه

توسعه و دسترسی به پیامدهای درازمدت صنعت گردشگری ورزشی مستلزم توجه و ترویج اشکال جدید گردشگری مانند گردشگری ماجراجویانه، اکوتوریسم و گردشگری ورزشی موروثی است (یانگ^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). این حوزه‌های نوین گردشگری در دهه اخیر در کانون توجه بسیاری از سازمان‌دهندگان تورهای گردشگری ورزشی قرار گرفته و سبب شکل‌گیری رقابت شدید بین مدیران گردشگری در کسب مزیت رقابتی ویژه با هدف جذب گردشگران ورزشی شده است (مهری‌نژاد، ۲۰۲۴)، به نحوی که توسعه اجتماعی، کیفیت محیط زیست، منابع انسانی و توسعه زیرساخت در هماهنگی تنگاتنگ با یکدیگر بسترساز توسعه قلمرو مقاصد گردشگری ورزشی شده است (لی و جان^۳، ۲۰۱۹: ۳۷۱). مرور تحقیقات انجام‌گرفته در یک سال اخیر و بررسی آمار اقتصادی منتج از توسعه این دو حوزه توانمند گردشگری ورزشی در کشورهای پیشرو، شاهی بر این ادعاست که گردشگری رویدادهای ورزشی و به‌ویژه گردشگری ورزش‌ها و فستیوال‌های سنتی و گردشگری ورزشی بر مبنای طبیعت و جاذبه‌های بکر دو حوزه پرتراфик برای محققان صنعت گردشگری بوده است (رمضانی‌نژاد و همکاران، ۲۰۲۰: ۶۷۷). از این رو توجه به رویکردهای نوین گردشگری که ریشه در مفاهیم مرتبط با رویدادهای ورزشی و میراث دارند به عنوان ارزش‌های تاریخی جوامع، نادر و ماندگارند و معمولاً به شکل گردشگری ورزشی نوستالژی فرصت تبدیل شدن به برندهای برتر گردشگری را می‌یابند (قرلسفلو و همکاران، ۲۰۲۱: ۸۹). در این بین رویدادهای ورزشی موروثی به‌عنوان نماد و میراث مشترک بین نسل قدیم با نسل کنونی که از طریق پیوند ورزش و ارزش‌های فرهنگی جوامع ظهور پیدا کرده است، چهره‌ی جدیدی از صنعت گردشگری ورزشی را به تصویر کشیده است که در قالب فستیوال‌های ورزشی بومی و سنتی از ظرفیت بالقوه‌ای در جذب منابع درآمدی بین‌المللی برخوردار است، چنانکه کشوری مانند ترکیه در سال ۲۰۱۴ درآمد ۹۰۰ میلیون دلار و در سال ۲۰۱۶ معادل ۱۲۰۰ میلیون دلار درآمد بابت ارائه خدمات به گردشگران ورزشی داشته است (پینسون^۴، ۲۰۱۷: ۱۳۶). محور قدرت این فستیوال‌های سنتی از این واقعیت نشأت می‌گیرد که تمرکز بر هویت محلی و ویژگی‌های منحصر به فرد راهبردهای گردشگری «مبتنی بر میراث» با گذشت زمان از یادها پاک نشده و علاوه بر اینکه از ظرفیت بالایی در ایجاد اقتصاد مولد برخوردار است، گردشگران بی‌شماری را جذب می‌کند (لین^۵ و همکاران، ۲۰۲۱: ۱۰۸).

بر اساس نتایج تحقیقات قلی‌پور و همکاران (۲۰۲۰: ۱۰۵) و یانپی و همکاران (۲۰۲۰) دارایی‌های ملموس جوامع گردشگری ورزشی مانند موارث فرهنگی و طبیعی^۶ و میزبانی رویدادهای ورزشی که به‌صورت جشنواره‌های فرهنگی فرصت ظهور پیدا می‌کنند، موتور محرکه اصلی گردشگری ورزشی معاصر محسوب می‌شوند که به‌عنوان عنصری با قدمت بالا و با ارزش در جوامع محلی حفظ شده و به نسل‌های بعدی منتقل می‌شود. فستیوال اسب ترکمن در استان گلستان از جمله موارث فرهنگی ساکنان این منطقه قلمداد می‌شود که با برگزاری جشنواره بین‌المللی اسب ترکمن در روستای صوفیان به ثبت بین‌المللی رسیده و همه‌ساله گردشگران بی‌شماری را از داخل و به‌ویژه کشورهای خارجی دارای اشتراکات فرهنگی جذب می‌کند. همچنین وجود دو مجموعه بین‌المللی سوارکاری گنبدکاووس و بندر ترکمن که سالیانه دو دوره کورس بهاره و پاییزه در آنها برگزار می‌گردد، جاذبه‌های صنعت گردشگری اسب این مناطق هستند که این مقوله ظرفیت بالقوه و توانمند در توسعه گردشگری استان گلستان با مرکزیت ترکمن صحرا ایجاد کرده است (قرلسفلو و همکاران، ۲۰۲۱). در همین زمینه رولت^۷ و همکاران (۲۰۱۷: ۲۳)، در بررسی وضعیت صنعت گردشگری اسب کانادا اظهار کردند که مسابقات اسب‌سواری در دهه اخیر به اقتصاد اول و اولویت اصلی اوقات فراغت شهروندان مبدل شده است. جذب سرمایه‌گذار در مناطق مستعد پرورش اسب، حمایت‌های دولتی

1. Heritage sport tourism

2. Yang

3. Lee & Jan

4. Heritage sporting events

5. Pinson

6. Heritage-based strategies

7. Lin I

8. Cultural and Natural Heritage

9. Roulit

و تدوین یک رویکرد جامع در خصوص شناسایی بازارهای پنهان از طریق راهبردهای جدید ارتباطی و تبلیغاتی در کنار بهره‌وری از ظرفیت‌های جوامع بومی از طریق ایجاد اتحادیه‌های تخصصی گردشگری اسب به‌شدت مورد توجه وزارت گردشگری این کشور قرار گرفته است. هرچند بنابر نظر جامعه کیفی فقدان سیاست‌های حمایتی، نبود ارتباطات تکمیلی بین سه نهاد جهاد کشاورزی، وزارت ورزش و محیط زیست و همچنین بی‌توجهی به راه‌اندازی سایر رشته‌های مرتبط با صنعت اسب، چالش‌های اساسی در ترسیم چنین دورنمایی از گردشگری صنعت اسب استان گلستان است، اما مهری‌نژاد و همکاران (۲۰۲۳) و قزلسفلو و همکاران (۲۰۲۱) چنین ظرفیت بالقوه‌ای را در فستیوال سنتی اسب صوفیان و دو مجموعه بین‌المللی سوارکاری استان گلستان گزارش کردند. به اعتقاد رامشا و گامان (۲۰۱۶: ۲۳۳)، توجه به پیامدهای اتخاذ راهبرد رویدادهای ورزشی تاریخی در توسعه گردشگری ورزشی به معنای بهره‌وری از هم‌افزایی دو قطب محرک گردشگری یعنی ورزش و هویت تاریخی جوامع است که بازدید و مشاهده گردشگران از موزه‌های ورزشی شاهی بر این ادعاست. هرچند برخی از فستیوال‌های ورزشی تاریخی مانند مسابقات هاکی روی یخ کانادا، مسابقات تنیس ویمبلدون، تور جهانی دوچرخه‌سواری پاریس و یا مسابقات ماراتون بوستون به‌عنوان نمادهای بین‌المللی گردشگری ورزشی تاریخی معرف و مروج مکان و یا زمان خاصی در صنعت گردشگری ورزشی‌اند، اما به دلیل اینکه رقابت‌برنده شدن ماهیت اصلی این رویدادها را در برمی‌گیرد، چالش‌های میزبانی آنها متعدد و انکارناپذیر است. دسته دوم رویدادهای ورزشی تاریخی مانند فستیوال جشن اژدها در چین، کولشمه در ترکیه، فستیوال سنتی ورزشی رزمی کره، کشتی سنتی و اسب‌سواری در تاجیکستان و آذربایجان که دارای سابقه کهن در مناطق محلی‌اند، بینش اصیلی و جامعی از ارزش‌های تاریخی ملی و ارزش‌های فرهنگی مشترک بین جوامع را در سطحی گسترده ایجاد می‌کند (رجاس و همکاران، ۲۰۱۹: ۳۰۳). پرواضح‌ترین دلیل برای محبوبیت جشنواره‌های بومی و سنتی به‌عنوان ابزار اصلی ارتقای گردشگری، توانایی این فستیوال‌ها در افزایش تقاضا برای گردشگری جوامع محلی، استفاده از این جشنواره‌ها برای تبدیل شدن به مقاصد گردشگری برتر و در نهایت اتخاذ رویکردی راهبردی در جایگزینی این فستیوال‌ها در برنامه اصلی گردشگری محلی جهت مبدل شدن به قطب گردشگری ورزش‌های بومی و سنتی است (غفوری و همکاران، ۲۰۱۹: ۸۴). از این‌رو از اوایل سده بیستم طبق تفاهم‌نامه منعقدشده بین کمیته بین‌المللی المپیک و اتحادیه گردشگری جهانی^۱، قابلیت‌های توسعه گردشگری در پیوند رویدادهای ورزش با موارث فرهنگی با لحاظ کردن ملاحظات زیست‌محیطی و پیامدهای اجتماعی مورد تأکید قرار گرفته و برگزاری رویدادهای ورزشی محلی در مقیاس کوچک به‌عنوان راهبردی کارا در ترسیم گردشگری پایدار برای جشنواره‌های ورزشی سنتی مورد توجه قرار گرفت (یانگ و همکاران، ۲۰۲۰). بنابراین طراحی حوزه‌های فعال در بخش ورزش‌های بومی و سنتی با هدف احیا، ترویج و میزبانی ورزش‌های بومی و سنتی می‌تواند از طریق ایجاد ارتباط و پیوندی عمیق بین زندگی مدرن امروزی با موارث نیاکان، نقش بسزایی در رونق این بخش جدید از صنعت گردشگری ورزشی داشته باشد (پینسون، ۲۰۱۷: ۱۳۸؛ قزلسفلو همکاران، ۲۰۲۱: ۹۱).

از این‌رو وجود اشتراکات فرهنگی در حوزه رویدادهای ورزشی با سایر جوامع و به‌ویژه تأکید بر ورزش‌های ملی و سنتی سازگار با سایر فرهنگ‌های بومی و غیربومی و تلاش در به رسمیت بخشیدن این شکل از فعالیت‌های ورزشی تحت نظارت فدراسیون‌های ورزشی بستر ساز حضور و مشارکت افرادی است که با وجود برخورداری از فاصله جغرافیایی، همچنان به ارزش‌های فرهنگی نیاکان خود پایبندند (غفوری و همکاران، ۲۰۱۹: ۸۳؛ یانگ و همکاران، ۲۰۲۰: ۵). بنابراین هر زمان که بتوان پیوندی منطقی بین فعالیت‌های ورزشی ناشی از آداب و رسوم جوامع با جذابیت‌های طبیعی به‌وجود آورد، می‌توان از مزایای حضور گردشگران به‌منظور توسعه و بهبود، سطح زندگی افراد بهره برد (هینچ و ایتو، ۲۰۱۸: ۹۹). از این‌رو در چند سال اخیر گردشگری رویدادمحور^۵ و استفاده از رویدادهای ورزشی برای ارتقای ارزش‌های فرهنگی محلی به‌عنوان نسخه جدید گردشگری ورزشی با هدف ایجاد توسعه پایدار گردشگری از طریق برگزاری جشنواره‌های ورزشی محلی با تأکید بر جاذبه‌های بوم‌زیستی، تاریخی و ارزش‌های فرهنگی رواج یافته است (یانگ و همکاران، ۲۰۲۰: ۴). در ایران و به‌ویژه

1. Ramshaw and Gammon

2. Rojas

3. United Nations of World Tourism Organization

4. Hinch & Ito

5. Event-based tourism

استان گلستان وجود ورزش‌های سنتی متعدد مانند کشتی سنتی گورش و آلیش، کبیدی و اسب‌سواری از یک سو و همچنین قرابت و مشابهت ارزش‌های تاریخی این اماکن با بسیاری از کشورهای حاشیه دریای خزر بستر ساز پیامدهای اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی متعددی بوده است (یانپی و همکاران، ۲۰۲۰: ۴۵۹). واضح است که منابع موروثی در قالب موارث طبیعی و موارث فرهنگی علاوه بر حفظ دارایی‌های فرهنگی و هویت ملی ساکنان یک منطقه، به‌عنوان منابعی توانمند قلمداد می‌شوند که نقش بسزایی در پشتیبانی و به حداکثر رساندن سهم گردشگری دارند (غضبانی و همکاران، ۲۰۲۰: ۷۲). در این بین صنعت اسب به دلیل نقش محوری در ارزش‌های اقوام ترکمن و همچنین برخورداری از سه پیست بین‌المللی در شهرهای گنبد کاووس، آق‌قلا و بندر ترکمن در کنار برگزاری جشنواره سالیانه بین‌المللی اسب ترکمن که در تقویم جشنواره ملی ورزش‌های بومی کشور به ثبت رسیده و همه‌ساله در منطقه تاریخی صوفیان برگزار می‌شود، گردشگران بی‌شماری در سطح ملی و فرامرزی جذب می‌کند (قرلسفلو و همکاران، ۲۰۲۱: ۸۹). از سوی دیگر مهم‌ترین نقطه قوت گردشگری اسب به توانایی آن در فعال کردن گروه‌های مختلف از گردشگران شامل گردشگران تاریخی، گردشگران فرهنگی و حوزه گسترده‌ای از گردشگران ورزشی شامل بازاریابان فعال در صادرات، تماشاگران، دامپزشک، مالک، مربی، چاپک‌سوار، پرورش‌دهنده و حتی شرط‌بندان است (کبد، ۲۰۲۰؛ رولت و همکاران، ۲۰۱۷: ۲۴). هرچند تحقیقات انجام‌گرفته مربوط به گردشگری اسب از دیرباز در دو حوزه ورزش حرفه‌ای و فعالیت‌های تفریحی مورد توجه متخصصان ورزشی بوده است، اما از اوایل سده بیستم به دلایل متعدد از قبیل ایجاد اشتغال مولد، کارآفرینی مستقیم و غیرمستقیم، تفریحات سالم و حتی توجه به شاخه‌های مختلف اسب‌سواری به‌عنوان یک ورزش لوکس رشد چشمگیری داشته است. به‌نحوی که فقط برگزاری مسابقات اسب‌سواری سبب رشد ۲/۴ درصد در صنعت کشاورزی شده است (کبد، ۲۰۲۰).

تامجنویچ^۳ و همکاران (۲۰۱۸) نیز با اشاره به قابلیت توسعه گردشگری اسب به‌عنوان بخشی فعال در حوزه گردشگری علائق خاص^۴، اظهار کردند که توسعه گردشگری اسب به دو دلیل ارتباط مستقیم با ارزش‌های تاریخی ساکنان به‌عنوان موارث با ارزش به‌جامانده از نیاکان و همچنین رشد تقاضا در بخش اکوتوریسم بستر پیشرفت گردشگری محلی و روستایی را فراهم کرده است. در همین زمینه بررسی نتایج اسناد و مطالعات کشورهای پیشرو در این صنعت نیز مؤید آن است که گردشگری اسب‌دوانی برای تأیید و تمایز گردشگری ملی و به جریان انداختن اقتصاد سالم کشورهاست و می‌توان از طریق تدوین برنامه‌ریزی جامع و توجه به ظرفیت‌های ملی موجود علاوه بر احیای و ترویج گردشگری جشنواره‌های بومی و سنتی، این اماکن را به قطب اصلی گردشگری ورزش‌های سنتی مبدل کرد (ویلیک^۵ و همکاران، ۲۰۱۸: ۴۵؛ بوچمن^۶، ۲۰۱۷: ۲۶۴). برای مثال در آمریکا مسابقات سالیانه اسب‌دوانی کنتاکی و بیدر کاپ^۷ دو رویداد مهم ورزش‌های سنتی این کشور برگزار می‌شوند که برگزاری آن به هیأت‌های ورزشی محلی^۸ واگذار شده است. از این‌رو این هیأت‌های ورزشی نقش محوری در توسعه گردشگری ورزش‌های بومی و محلی و یا تدارک شرایط حضور گردشگران ایفا می‌کنند (هسو^۹ و همکاران، ۲۰۰۲: ۱۰۶) تا جایی که گردشگران با اصطلاح «شهر ورزشی» از این مقاصد گردشگری یاد می‌کنند. در همین زمینه بررسی دلایل موفقیت مدل جزیره‌ای گردشگری پایدار ورزشی^{۱۰} شهر تای‌چانگ^{۱۱} تایوان حاکی از آن بود که مثلث جاذبه‌های طبیعی، ارزش‌های فرهنگی و جشنواره‌های سنتی عوامل اصلی دستیابی به توسعه پایدار گردشگری است (یانگ و همکاران، ۲۰۲۰: ۵). اما بهره‌وری حداکثری از صنعت گردشگری ورزش‌های سنتی مستلزم توجه به نقش سایر نهادهای متولی مانند سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و همچنین نقش آژانس‌های گردشگری و

1. Kebede

2. Roullet et al

3. Tomljenović

4. Special interest tourism

5. Wilk

6. Buchmann

7. Bider cup

8. Sports commissions

9. Hsu et al

10. Sport Cities

11. Island-type sustainable sport tourism

12. Taichung

هتل‌ها در ارائه خدمات رضایت‌بخش است تا صنعتی گردشگری پویا ایجاد شود (چوری و همکاران، ۲۰۱۹: ۶۷). در همین زمینه هینچ و ایتو^۱ (۲۰۱۸: ۹۸) در بررسی فعالیت‌های سازمان گردشگری و آژانس‌های گردشگری ورزشی در ژاپن به دنبال ایجاد مکانیزم‌های امیدبخش برای برنامه‌ریزی، هماهنگی و اجرای راهبردی توسعه گردشگری ورزشی اظهار کردند که از نظر گردشگران ورزشی توجه به زیرساخت‌هایی از جمله استفاده از کارت‌های اعتباری جهانی، وجود امکان و تجهیزات استاندارد، به‌روز بودن فناوری در برگزاری مسابقات شهر میزبان، رابطه سیاسی خود شهر میزبان، امنیت برگزاری مسابقات، توجه به جاذبه‌های طبیعی و غیرطبیعی، توجه به معماری امکان تاریخی، صنایع دستی شهر میزبان و برگزاری مسابقه و بازی‌های سنتی شهر میزبان رونق این بخش گردشگری ورزشی را موجب می‌شوند. کید^۲ (۲۰۲۰) با تأکید بر نقش اسب‌سواری در توسعه گردشگری ورزشی قاره آفریقا، اظهار کرد که برگزاری جشنواره سنتی اسب‌گوگیز^۳ در منطقه آوی^۴ که با نظارت اتحادیه اسب‌سواران^۵ در چهار بخش سرعت، یورتمه، حرکات نمایشی و پرش برگزار می‌شود، اقتصاد اتیوپی را به شدت گردشگرمحور کرده و این کشور را به قطب اصلی گردشگری اسب‌دوانی مبدل ساخته است. هگادوتیر و سیگورارتوتیر^۶ (۲۰۱۸) با تأکید بر گردشگری اسب بومی به‌عنوان نماد گردشگری فرهنگی ایسلند اظهار کردند که حفظ جشنواره‌های سنتی و کهن اسب‌سواری^۷ در جوامع محلی شمال ایسلند در یک قرن گذشته و برگزاری این فستیوال‌ها در شهرهای دارای قدمت تاریخی و برخوردار از موارث فرهنگی شکلی پایدار از گردشگری اسب را ایجاد کرده است. اما عاملی که صنعت گردشگری اسب ایسلند را از دیگر کشورها متمایز کرده است، تدوین سیاست‌های نهادهای متولی صنعت اسب در پرورش و استفاده از نژادهای اسب بومی و ملی در صنعت گردشگری است که این مهم از خلأهای صنعت اسب ترکمن در کشور محسوب می‌شود. اما در نهایت تولید دارایی رقابت‌پذیری برای مقاصد گردشگری از ترکیب عوامل جذب‌کننده و کششی شامل جاذبه‌های موهبتی طبیعی (مناظر بکر و زیبا)، جاذبه‌های انسان‌ساز (میراث فرهنگی، جشن‌های سنتی، بازی‌های بومی)، منابع توانمندسازی و پشتیبان (برخوردار از زیرساخت‌ها و روح مهمان‌نوازی) و موقعیت اقلیمی مقاصد گردشگری تأثیر می‌پذیرد (غضبان و همکاران، ۲۰۲۰: ۷۲؛ کروژ^۸ و همکاران، ۲۰۲۱: ۱۰۶). بنابراین به‌نظر می‌رسد از آنجایی که صنعت اسب هنوز جایگاه ارزشمندی در سبک زندگی اقوام ترکمن و فعالان این صنعت دارد و همچنین با توجه به ظرفیت‌های موجود در صنعت گردشگری اسب کشور و به‌ویژه قطب گردشگری اسب‌سواری کشور در استان گلستان، در صورتی که جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی مرتبط با این صنعت به‌نحوی صحیح مدیریت شود، می‌تواند به‌طور ویژه‌ای در کانون توجه بسیاری از گردشگران داخلی و بین‌المللی قرار گیرد و به‌عنوان صنعتی پویا و درآمدزا جایگزین صنایع غیرمولد و چالش‌برانگیز در سطح ملی مطرح و مورد بررسی متخصصان اقتصادی قرار گیرد. از این‌رو هدف از تحقیق حاضر بررسی میدانی و تدوین الگوی جامعی از مهم‌ترین رویداد ورزشی تاریخی استان گلستان با محوریت صنعت اسب‌سواری است.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق از نظر راهبرد به‌صورت آمیخته اکتشافی^۹؛ از نظر مسیر اجرا به روش تحلیل مسیر با رویکرد واریانس محور با معادله ساختاری است و از نظر هدف نیز با توجه به ظرفیت‌های ساخت مدل، ابزار و کاربرد از دو بعد، هم کاربردی و هم توسعه‌ای (نظری، ۲۰۱۹: ۴۳۸) است. فاز کیفی پژوهش به‌طور نظری (قضاوتی) و از طریق انجام مصاحبات نیمه‌ساختاریافته به روش استقرایی با رویکرد اکتشافی با ۲۰ نفر از فعالان و خبرگان شامل گردشگران ورزشی فعال غیربومی، پرورش‌دهندگان اسب، مدیران صنفی هیأت اسب‌سواری و برگزارکنندگان

1. Hnich & Ito

2. Kebede

3. Gugis

4. Awi Zone

5. Horsemen Association

6. Helgadóttir and Sigurðardótti

7. Old traditional horse riding

8. Croesa

9. Sequential-Exploratory Mixed Method Design

10. Theoretical sampling or Judgmental sampling

مسابقات و جشنواره بین‌المللی اسب صوفیان، بازاریابان فعال، کارشناسان محیط زیست و همچنین متخصصان فعال سازمان جهاد کشاورزی که در صنعت اسب اطلاعات مناسبی داشتند، تا دستیابی به اشیاع نظری انجام گرفت. همچنین به‌منظور شناسایی تمامی عوامل تأثیرگذار بر گردشگری صنعت اسب، یک گروه کانونی با مشارکت پنج نفر از خبرگان و فعالان صنعت اسب پس از مصاحبه سیزدهم شکل گرفت. در فاز کمی پژوهش نخست پرسشنامه اولیه در اختیار ده نفر از استادان مدیریت ورزشی فعال در حوزه گردشگری ورزشی قرار گرفت و پس از اعمال اصلاحات و نظرهای پیشنهادی گروه خبرگان و اطمینان از روایی صورت و محتوایی پرسشنامه، پایایی درونی آن در یک مطالعه آزمایشی در جامعه آماری تحقیق به روش آلفای کرونباخ تأیید شد ($\alpha \geq 0.73$). در تعیین حجم نمونه به دلیل گستردگی و غیرقابل شمارش بودن جامعه کمی پژوهش و با توجه به حداقل تعداد نمونه آماری مورد نیاز برای هر متغیر در تحقیقات از نوع معادلات ساختاری ($10 \leq n \leq 50$)، (حبیبی و عدن‌ور، ۲۰۱۷)، تعداد ۳۵۰ نفر از گردشگران ورزشی فعال، کارشناسان آژانس‌های گردشگری فعال، بازاریابان، مالکان، مربیان، نمایندگان رسانه‌ها و مدیران عملیاتی و برگزارکنندگان کورس بهاره گنبدکاووس و همچنین سازمان‌دهندگان فستیوال اسب ترکمن در روستای صوفیان در سال ۱۳۹۸، به صورت هدفمند به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند و در نهایت تعداد ۳۰۴ پرسشنامه صحیح استفاده شد. ابزار پژوهش پرسشنامه مستخرج از فاز کیفی پژوهش بود که در دو بعد پتانسیل‌های طبیعی و پتانسیل‌های انسانی در قالب هشت خرده‌مقیاس عوامل فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، زیرساخت‌ها، زیست‌محیطی، اکوسیستم، مدیریت محیط زیست و جاذبه‌های طبیعی - ورزشی به‌صورت مقیاس لیکرتی (۱: بسیار کم تا ۵: بسیار زیاد) تنظیم شد. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، پس از اطمینان از شاخص برازش الگوی پژوهش بر مبنای شاخص‌های سه‌گانه (برازش ساختاری، برازش اندازه‌گیری و برازش کلی الگوی پژوهش) (داوری و رضازاده، ۲۰۱۶)، با لحاظ کردن محدودیت‌های نرم‌افزارهای کوواریانس محور و الزام به نرمال بودن داده‌ها، داده‌ها با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی با استفاده از نرم‌افزار (Smart PLS-3) و نرم‌افزار اس‌پی‌اس تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌های پژوهش

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گردشگران نشان داد که دامنه سنی ۳۰ تا ۳۹ سال از بالاترین فراوانی برخوردارند. در متغیر سطح تحصیلات ۵۱/۸۹ درصد از گردشگران دارای مدرک تحصیلی لیسانس بودند. همچنین ۶۵/۴۶ درصد از افراد تجربه بیش از ۱۰ بار حضور در مجموعه سوارکاری گنبدکاووس را داشتند. در متغیر مسافت طی شده نیز ۳۷/۸۳ درصد گردشگران با طی ۵۱ - ۱۰۰ کیلومتر از بیشترین فراوانی برخوردار بودند (جدول ۱).

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های کمی پژوهش (۳۰۴)

گروه	تعداد	درصد	
سن	زیر ۲۰ سال	۱۲	۳/۹۴
	۲۱ تا ۲۹	۷۸	۲۵/۶۶
	۳۰ تا ۳۹	۱۱۷	۳۶/۴۸
	بیشتر از ۴۰	۹۷	۳۰/۹۲
	زیر دیپلم	-	-
سطح تحصیلات	دیپلم و کاردانی	۶۹	۲۷/۶۹
	کارشناسی	۱۷۶	۵۱/۸۹
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۵۹	۱۹/۴۱
تعداد حضور در طی کورس سالیانه	۳ تا ۱	-	-
	۴ تا ۷	۳۴	۱۱/۱۸
	۸ تا ۱۰	۷۱	۲۳/۳۵
	بیشتر از ۱۰	۱۹۹	۶۵/۴۶

۳۰/۹۲	۹۴	کمتر از ۵۰ Km	مسافت تا مجموعه سوارکاری
۳۷/۸۳	۱۱۵	۵۱ تا ۱۰۰ Km	
۲۰/۳۹	۶۲	۱۰۱ تا ۱۵۰ Km	
۱۰/۸۵	۳۳	بیشتر از ۱۵۰ Km	

در فاز اولیه تحلیل داده‌ها در گام اول به منظور اطمینان از برازش اندازه‌گیری شاخص‌های الگوی پژوهش، پایایی شاخص‌ها مطابق با ملاک‌های سه‌گانه فورنل و لارکر^۱ (۱۹۸۱) (ضرایب بارهای عاملی^۲، پایایی ترکیبی و روایی همگرا و واگرا با توجه به میانگین واریانس استخراجی) بررسی شد (داوری و رضازاده، ۲۰۱۶). با توجه به ضریب پایایی سازه‌ها (آلفای کرونباخ)، میزان بار عاملی سازه‌های آشکار پژوهش (بیشتر از ۰/۴) (شکل ۲)، ضریب دیلون - گلدشتاین یا پایایی ترکیبی^۳ (شاخص سازگاری درونی مدل) ($> 0/6$) و همچنین مقدار میانگین واریانس استخراج شده که بالاتر از ۰/۵ است (جدول ۲)، روایی همگرایی سازه‌ها تأیید شد. در بررسی روایی واگرا، مطابق با نتایج جدول ۳، همبستگی هر سازه با خودش بیشتر از همبستگی آن سازه با سایر سازه‌هاست که این امر روایی واگرای مناسب پردازش خوب مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد. به منظور آزمون فورنل و لارکر ابتدا باید جذر $\sqrt{AVE}$ در روایی همگرا برای تمامی متغیرها گرفته شود و به جای مقادیر ثابت عدد ۱ در جدول بالا در نظر گرفته شود (داوری و رضازاده، ۲۰۱۶). با توجه به اینکه جذر به دست آمده از تمام ضرایب همبستگی تمامی سازه‌ها بالاتر است (قطر اصلی ماتریس)، روایی واگرای سازه‌ها تأیید شد (داوری و رضازاده، ۲۰۱۶).

جدول ۲. بررسی روایی همگرایی سازه‌های پژوهش

روایی همگرا (AVE)	پایایی مرکب	آلفای کرونباخ	تعداد گویه	ابعاد (مقوله‌ها)	روایی همگرا (AVE)	پایایی مرکب	آلفای کرونباخ	تعداد گویه	سازه اصلی
۰/۶۰۴	۰/۸۵۳	۰/۸۲۸	۲۷	توانمندی انسانی					توسعه
۰/۵۶۲	۰/۸۲۹	۰/۸۰۳	۲۳	توانمندی طبیعی-ورزشی	۰/۶۵۷	۰/۸۹۵	۰/۸۸۵	۵۵	گردشگری
۰/۵۵۸	۰/۷۴۷	۰/۶۰۰	۵	پیامدها					رویداد اسب
۰/۶۴۸	۰/۸۰۵	۰/۷۱۸	۷	اجتماعی - فرهنگی					توانمندی انسانی
۰/۵۸۹	۰/۷۶۸	۰/۶۸۴	۷	سیاسی - قانونی					
۰/۶۳۸	۰/۷۹۹	۰/۶۹۷	۶	اقتصادی	۰/۶۰۴	۰/۸۵۳	۰/۸۲۸	۲۷	
۰/۵۴۳	۰/۷۳۷	۰/۶۳۷	۴	زیرساخت‌ها - خدمات					
۰/۵۸۵	۰/۷۶۵	۰/۶۲۵	۷	زیست محیطی					توانمندی طبیعی-ورزشی
۰/۴۷۱	۰/۶۸۷	۰/۵۲۵	۳	کیفیت اکوسیستم					
۰/۵۹۲	۰/۷۷۰	۰/۶۴۸	۶	خط‌مشی‌های زیست محیطی	۰/۵۶۲	۰/۸۲۹	۰/۸۰۳	۲۳	
۰/۶۰۰	۰/۷۷۵	۰/۷۲۳	۲	جاذبه‌های طبیعی ورزشی					

¹ Fornell & Larcker

² Loading Factor (LF)

³ Composite Reliability (CR)

جدول ۳. ماتریس سنجش روایی واگرا (افتراقی) فورنل و لاکر

کد	ماتریس روایی واگرا فورنل و لاکر	C	Dev	A3	B2	B1	A	A4	B4	B	B3	A2	A1
Dev	توسعه گردشگری اسب	۰/۵۱۴	۰/۸۱۰										
A3	اقتصادی	۰/۱۹۶	۰/۵۸۰	۰/۷۹۴									
B2	کیفیت اکوسیستم	۰/۲۹۲	۰/۶۸۲	۰/۳۶۴	۰/۶۸۶								
B1	زیست محیطی	۰/۱۷۴	۰/۷۳۵	۰/۳۸۶	۰/۵۴۴	۰/۷۶۴							
A	توانمندی های انسانی	۰/۴۹۹	۰/۹۱۸	۰/۵۹۸	۰/۷۶۶	۰/۵۳۳	۰/۷۷۷						
A4	زیرساخت ها - خدمات	۰/۳۹۷	۰/۷۴۷	۰/۳۱۲	۰/۳۷۷	۰/۴۴۴	۰/۸۳۶	۰/۷۳۶					
B4	جاذبه های طبیعی ورزشی	۰/۵۲۶	۰/۶۰۵	۰/۲۶۶	۰/۳۸۵	۰/۲۸۴	۰/۴۸۹	۰/۳۳۹	۰/۷۷۴				
B	توانمندی های طبیعی - ورزشی	۰/۳۸۷	۰/۸۹۲	۰/۴۸	۰/۷۹۵	۰/۸۴۳	۰/۶۴۴	۰/۵۱۲	۰/۵۶۲	۰/۷۴۹			
B3	خط مشی ها زیست محیطی	۰/۲۸۴	۰/۷۲۴	۰/۳۷۵	۰/۵۶۷	۰/۶۶۱	۰/۴۹۵	۰/۴۰۹	۰/۲۷۲	۰/۸۵۵	۰/۷۶۹		
A2	سیاسی - قانونی	۰/۳۷۰	۰/۶۴۳	۰/۳۶۵	۰/۳۶۶	۰/۲۶۸	۰/۷۴۶	۰/۵۲۷	۰/۴۶۰	۰/۴۰۴	۰/۲۲۱	۰/۷۶۷	
A1	اجتماعی - فرهنگی	۰/۵۰۱	۰/۷۶۸	۰/۲۹۲	۰/۳۲۵	۰/۴۷۰	۰/۸۱۵	۰/۶۰۷	۰/۴۱۰	۰/۵۳۸	۰/۴۴۶	۰/۴۲۱	۰/۸۰۴

در بررسی برازش بخش ساختاری الگوی پژوهش، معیار اول توجه به ضرایب معناداری است که مقادیر آن بر اساس تحلیل مسیر در شکل ۱ گزارش شده است. همان طور که مشخص است تمامی مقادیر t به دست آمده برای متغیرهای مشاهده شده بیشتر از $(t > \pm 1/98)$ است که این امر معنادار بودن تمامی روابط بین سازه ها را در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان می دهد. مقادیر (R^2) ، (Q^2) و (f^2) از دیگر معیارهای بررسی برازش ساختاری الگوی پژوهش است. ضریب تعیین یا R^2 نشان از تأثیر یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزا دارد. در مورد سازه های برونزا مقدار این معیار صفر است. داوری و رضازاده (۲۰۱۶) سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ یا بیشتر را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 معرفی کردند. همان طور که در جدول ۴ مشاهده می شود، متغیرهای درونزای اصلی مدل در بازه ۰/۰ - ۸۴۸/۵۳۳ قرار گرفته و از ضریب تعیین متوسط و قوی برخوردارند و در مجموع دارای ضریب تعیین بالاتر از متوسط هستند.

جدول ۴. مقادیر ضریب تعیین متغیرهای درونزای مدل تحقیق

سازه ها و ابعاد (مؤلفه ها)	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تبیین اصلاح شده	کیفیت
توانمندی انسانی	۰/۸۴۳	۰/۸۴۱	قوی
توانمندی طبیعی - ورزشی	۰/۷۹۶	۰/۷۹۳	قوی
پیامدها	۰/۲۶۴	۰/۲۵۶	نزدیک به متوسط
اجتماعی - فرهنگی	۰/۶۶۵	۰/۶۶۱	قوی
سیاسی - قانونی	۰/۵۵۷	۰/۵۵۲	بالاتر از متوسط
اقتصادی	۰/۳۵۸	۰/۳۵۱	بالاتر از متوسط
زیرساخت ها - خدمات	۰/۶۹۹	۰/۶۹۶	قوی
زیست محیطی	۰/۷۱۰	۰/۷۰۷	قوی
کیفیت اکوسیستم	۰/۶۳۲	۰/۶۲۸	قوی
خط مشی ها و مدیریت زیست محیطی	۰/۷۳۰	۰/۷۲۸	قوی
جاذبه های طبیعی ورزشی	۰/۳۱۶	۰/۳۰۹	نزدیک به متوسط

معیار اندازه‌گیری تأثیر (F^2) شدت رابطه میان سازه‌های مدل را تعیین می‌کند که مقادیر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ یا بیشتر به ترتیب نشان از اندازه تأثیر کوچک، متوسط و بزرگ یک سازه بر سازه دیگر دارد. ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2)، شدت قدرت پیش‌بینی مدل در مورد مؤلفه‌های درون‌زا بر مبنای سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را تعیین نمودند. اگر مقدار Q^2 در مورد یک مؤلفه درون‌زا در محدوده نزدیک به ۰/۰۲ باشد، مدل قدرت پیش‌بینی ضعیفی در قبال شاخص‌های آن مؤلفه دارد (داوری و رضازاده، ۲۰۱۶). همان‌طور که مشاهده می‌شود بر اساس جدول ۵، مقادیر متغیرهای توسعه گردشگری رویداد اسب به‌عنوان متغیری مستقل $Q^2 > 0/218$ هستند. بنابراین مدل از قدرت پیش‌بینی خوبی برخوردار است. طبق جدول ۴ متغیرهای پژوهش و سازه مسیرها اثری بالاتر از متوسط و بزرگی بر سازه خود دارند و رابطه سایر متغیرها با یکدیگر نیز طبق جدول ۵ ارزیابی شد.

جدول ۵. ضریب شاخص قدرت پیش‌بینی الگوی پژوهش

تفسیر اندازه اثر	میزان F^2 (اندازه اثر)	کیفیت	RMSE			مسیر سازه‌ها
			Q^2 -predict (معیار تناسب پیش‌بین)	(ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب)	MAE	
توسعه گردشگری رویداد اسب	بزرگ	قوی	۰/۸۳۴	۰/۳۹۴	۰/۳۰۵	توانمندی انسانی
	بزرگ	قوی	۰/۷۸۸	۰/۴۵۴	۰/۳۴۶	توانمندی طبیعی-ورزشی
	بزرگ	> متوسط	۰/۲۱۸	۰/۸۹۳	۰/۷۶۱	پیامدها
توانمندی انسانی	بزرگ	قوی	۰/۵۶۳	۰/۶۶۶	۰/۵۱۱	اجتماعی - فرهنگی
	بزرگ	قوی	۰/۳۶۹	۰/۷۹۳	۰/۶۵۰	سیاسی - قانونی
	بزرگ	> متوسط	۰/۲۹۸	۰/۸۴۹	۰/۶۷۷	اقتصادی
	بزرگ	قوی	۰/۵۲۷	۰/۶۸۴	۰/۵۳۰	زیرساخت‌ها - خدمات
توانمندی طبیعی	بزرگ	قوی	۰/۵۱۹	۰/۷۰۴	۰/۵۵۴	زیست‌محیطی
	بزرگ	قوی	۰/۴۴۹	۰/۷۴۸	۰/۵۸۸	کیفیت اکوسیستم
	بزرگ	قوی	۰/۵۱۲	۰/۷۱۷	۰/۷۸۲	خط‌مشی زیست‌محیطی
	بزرگ	> متوسط	۰/۳۰۸	۰/۸۳۶	۰/۶۶۹	جاذبه‌های طبیعی ورزشی

در نهایت برازش کلی الگوی پژوهش، بر مبنای شاخص GOF^1 محاسبه شد. برای این شاخص سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به‌عنوان مقادیر معرف ضعیف، متوسط و قوی هستند (داوری و رضازاده، ۲۰۱۶). این شاخص، مجذور ضرب دو مقدار متوسط اشتراکی^۲ و متوسط ضریب تعیین است (جدول ۶). همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار محاسبه‌شده برای GOF در این پژوهش برابر ۰/۶۸۴ است، بنابراین برازش مطلوب الگوی پژوهش تأیید می‌شود.

$$GOF = \sqrt{\text{communality} \times R^2} = \sqrt{0/737 \times 0/635} = 0/684$$

¹ Goodness Of Fit

² Communality

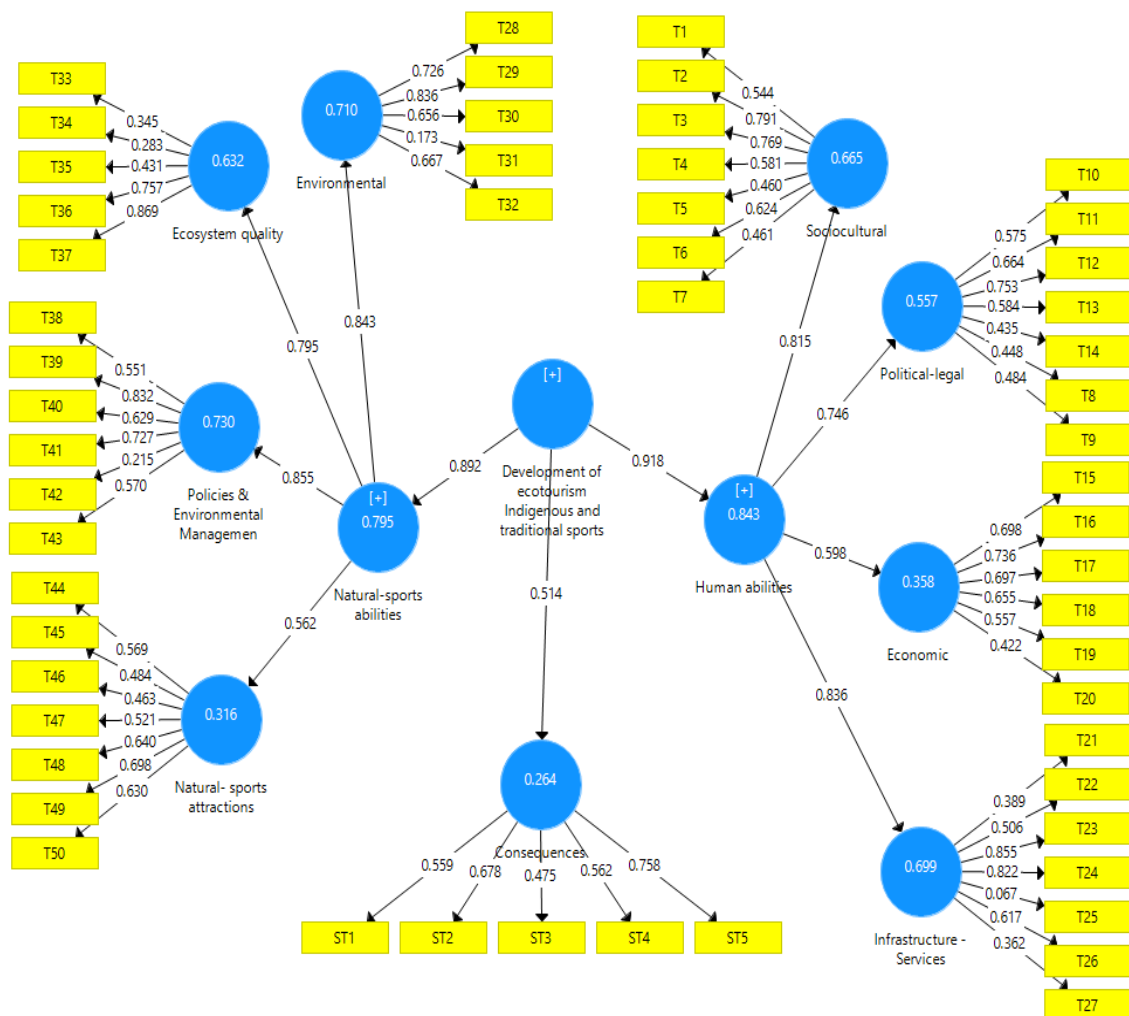
جدول ۶. مقادیر اشتراکی سازه‌های پژوهش

سازه‌ها	مقادیر اشتراکی	ضریب تعیین
توسعه گردشگری رویداد اسب	۰/۹۷۹	-
توانمندی انسانی	۰/۷۲۷	۰/۸۴۳
توانمندی طبیعی-ورزشی	۰/۶۸۷	۰/۷۹۵
پیامدها	۰/۵۵۸	۰/۲۶۴
مقدار متوسط اشتراکی	۰/۷۳۷	۰/۶۳۵

تحلیل مسیر الگوی پژوهش نشان داد که دو بعد پتانسیل‌های طبیعی - ورزشی با ضریب مسیر (۰/۸۹) و پتانسیل‌های انسانی با ضریب تأثیر (۰/۹۱) تبیین‌کننده‌های توانمندی برای توسعه گردشگری ورزش‌های بومی و سنتی استان گلستان هستند. همچنین در بعد پتانسیل‌های طبیعی - ورزشی سازه مدیریت محیط زیست (۰/۸۵) و جاذبه‌های زیست‌محیطی (۰/۸۴) از بالاترین ضریب مسیر برخوردار بودند. در بعد توانمندی‌های انسانی نیز سازه زیرساخت‌ها با ضریب مسیر (۰/۸۳) و سازه اشتراکات فرهنگی - اجتماعی با ضریب مسیر (۰/۸۱) بیشترین ضریب مسیر را به خود اختصاص دادند (شکل ۲).

شکل ۱. ضرایب مسیر و بار عاملی سازه‌ها در حالت t-value

شکل ۲. ضرایب مسیر و بار عاملی متغیرها در حالت استاندارد

بحث و نتیجه‌گیری

در دهه اخیر ایجاد پلی مناسب بین رویدادهای ورزشی سنتی با جاذبه‌های اکولوژیکی مقاصد گردشگری و تبدیل آن به یک جشنواره فرهنگی-ورزشی به اهرم توانمندی در دسترسی به الگوی پایدار گردشگری مبدل شده است (چوی^۱ و همکاران، ۲۰۲۱: ۷۲). از این رو در تحقیق حاضر با توجه به ویژگی‌های فرهنگی و جاذبه‌های طبیعی استان گلستان، فستیوال اسب ترکمن به‌عنوان نوستالژی تاریخی در توسعه گردشگری ورزشی قطب صنعت اسب کشور بررسی شد. نتایج تحقیق در دو بعد پتانسیل‌های موجود در توانمندی‌های انسانی و توانمندی‌های طبیعی بررسی شد. مطابق با مسیر اول الگوی پژوهش مبنی بر تأثیرگذاری توانمندی‌های انسانی بر توسعه گردشگری اسب، نتایج تحقیق حاکی از تأثیر چشمگیر مؤلفه‌های زیرساخت‌ها، فرهنگی-اجتماعی، سیاسی-قانونی و اقتصادی بر توسعه سازه نهایی پژوهش (توسعه گردشگری رویداد اسب) بود، که با نتایج تحقیقات یانپی و همکاران (۲۰۲۰)، ترشیزی و همکاران (۲۰۲۰)، غفوری و همکاران (۲۰۲۰)، قزلسلو و همکاران (۲۰۲۱)، نظری و همکاران (۲۰۱۹)، چوری و همکاران (۲۰۱۹)، زیتونلی (۲۰۱۴)، مهری‌نژاد و خطبه (۲۰۲۳)، لین و همکاران (۲۰۲۱)، رضانی‌نژاد و همکاران (۲۰۲۰)، یانگ (۲۰۱۹) و پینسون (۲۰۱۷) همسو بود. از منظر اقتصادی و اجتماعی، به‌دلیل

^۱. Choi

محبوبیت اسب بین اقوام استان گلستان و به‌ویژه قوم ترکمن، حضور در مجموعه‌های سوارکاری قسمت عمده‌ای از فعالیت‌های شغلی و اوقات فراغت ساکنان شهرهای گنبدکاووس، بندر ترکمن و آق‌قلا را تشکیل می‌دهد، از این رو افزایش سهم گردشگری اسب علاوه بر ایجاد کارآفرینی و اشتغال‌زایی در حوزه‌هایی مانند پرورش اسب، تربیت اسب، تجهیزات اسب شامل نعل، دهنه، زین و لگام، سهم بسزایی در ایجاد تفریحات سالم و اوقات فراغت خوشایند دارد. بنابراین می‌توان با تلاش در جهت جذب و افزایش سرمایه‌گذار و بهبود تصویر صنعت اسب در سایر مناطق کشور و حتی در مجامع بین‌المللی و در نهایت به تصویر کشیدن عامل‌های ارزشی با استفاده و تأکید بر ارزش‌های فرهنگی مشترک و هویت تاریخی منطقه میزبان، انگیزش حضور بیشتر گردشگران را فراهم کرد (مهری‌نژاد و خطبه، ۲۰۲۳: ۹). در همین زمینه بر اساس اطلاعات به‌دست‌آمده از بازاریابان محلی، ایجاد بازارهای اختصاصی تجهیزات اسب در جوار مجموعه‌های اسب‌سواری و حضور بازاریابان غیرایرانی، بر سهم صنعت گردشگری اسب در اقتصاد محلی اثرگذار بوده است. شایان ذکر است که به‌دلیل مرغوبیت علوفه استان گلستان، تعداد زیادی از بازاریابان اقدام به خرید و تهیه غذای مناسب اسب برای پرورش‌دهندگان کشورهای همسایه می‌کنند که این مورد نیز از فرصت‌های اشتغال‌زایی و درآمد مستقیم مرتبط با صنعت از رونق خوبی برخوردار است. راه‌اندازی نظام داوطلبی با جذب افراد علاقه‌مند به صنعت گردشگری اسب و همچنین تعالی سهم گردشگری در سبد خانوار ساکنان بومی اقدامی راهبردی در این زمینه است (نظری و همکاران، ۲۰۱۹: ۴۴۱). به اعتقاد یانپی و همکاران (۲۰۲۰: ۴۶۱) میزبانی رویدادهای ورزشی که معرف و نمادی از ارزش‌های فرهنگی و موارث تاریخی جوامع محلی‌اند، راهبرد کارا در راستای توسعه گردشگری ورزشی قلمداد می‌شود. نتایج تحقیق آنها در بررسی تأثیرات کورس اسب‌دوانی بر توسعه گردشگری استان گلستان نشان داد که حفظ و به نمایش کشیدن سنت‌های دیرینه و هویت ملی جوامع محلی از ظرفیت چشمگیری در فعال کردن گروه‌های سنی گردشگران برخوردار است. بنابر نظر پنل خبرگان، توجه به ارزش‌های فرهنگی و موارث به‌جای‌مانده از گذشتگان و همچنین ارزش نهادن به اسب و فرهنگ اسب و نقش محوری اسب در سبک زندگی مردم ترکمن که در اشعار شاعر ترکمن، مختوم قلی فراغی نیز به‌کرات به آن پرداخته شده است، ثبت فستیوال بین‌المللی اسب در تقویم ورزشی فدراسیون بین‌المللی و همچنین انتخاب یک رایزن فرهنگی از سوی معاونت پارلمانی وزارت ورزش برای بسترسازی کشورهای دارای اشتراکات فرهنگی می‌تواند استان گلستان را به قطب گردشگری اسب خاورمیانه مبدل کند. همچنین عوامل اقتصادی، فرهنگی، مدیریتی و زیرساخت‌ها بیشترین تأثیر را بر توسعه گردشگری اسب داشتند که این یافته‌ها در راستای نتایج پژوهش حاضر بود. اما تحقق مؤلفه قانونی-سیاسی و مدیریتی مستلزم تصویب قوانین حمایتی از طریق تعامل با نهادهای دولتی است (ایلدرمی و همکاران، ۲۰۲۰: ۱۹۱؛ قزلسفلو و همکاران، ۲۰۲۱: ۱۰۳). در مؤلفه مدیریت، مدیریت کارای مجموعه‌های پیست‌های اسب‌دوانی و تدوین چارچوبی شفاف در خصوص استفاده از منابع درآمدی دو مجموعه بین‌المللی اسب‌سواری گنبدکاووس و بندر ترکمن در راستای توسعه و به‌روزرسانی تجهیزات و پیست مسابقات بر اساس الگوبرداری از کشورهای پیشرو در صنعت اسب مانند اسپانیا، پرتغال و ایالات متحده از طریق ایجاد تغییرات زیرساختی در راهروهای ورودی گردشگران، راهرو ورود چابک‌سواران و همچنین پیش بین جایگاه ویژه گردشگران غیرایرانی اقدام ضروری در این زمینه است که باید از سوی ریاست فدراسیون اسب‌دوانی و همچنین ریاست هیات اسب‌سواری استان مدنظر قرار گیرد.

از این رو می‌توان به لزوم همکاری همسو بین سازمان‌های متولی و تأثیرگذار بر این صنعت یعنی ادارات ورزش و جوانان، سازمان صنایع دستی، گردشگری و میراث فرهنگی و آژانس‌های گردشگری اشاره کرد که می‌توانند تجربه گردشگری به‌یادماندنی را از طریق ارائه خدمات باکیفیت در بیرون و داخل مجموعه سوارکاری رقم بزنند. چوری و همکاران (۲۰۱۹: ۷۱) در بررسی عوامل توسعه گردشگری اسب استان گلستان گزارش کردند که تدوین سیاست‌های حمایتی از پرورش‌دهندگان اسب از طریق اتحاد راهبردی بین کشورهای فعال در صنعت اسب ترکمن و تسهیل‌سازی تغییر کاربری اراضی برای ساکنان بومی کمک شایانی در برندسازی اسب اصیل ترکمن می‌کند که به‌تبع آن می‌توان اقتصادی فعال در صنعت اسب استان گلستان فراهم کرد که این موارد در راستای مؤلفه قانونی-سیاسی و زیرساخت‌ها در پژوهش حاضر بود. اما در این مقوله مهم‌ترین خلأ نبود سیاستی یکپارچه بین وزارت ورزش، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان محیط زیست و سازمان گردشگری و میراث فرهنگی و شهرداری‌هاست که با وجود نژادهای مختلف مانند اسب ترکمن، عرب، کرد، کاسپین و دره‌شوری در کورس‌های اسب‌دوانی و همچنین جشنواره بین‌المللی سالیانه اسب ترکمن در روستای صوفیان، امکان بهره‌وری حداکثری در جذب گردشگر

خارجی را با چالشی اساسی روبه‌رو کرده است (یانپی و همکاران، ۲۰۱۳: ۴۰۲)، که این مورد نیز علاوه بر تأکید جامعه کیفی از گویه‌های تأثیرگذار در مؤلفه قانونی پژوهش حاضر بود و به اعتقاد گروه فاز کیفی پژوهش، با وجود بازارهای فعال جهانی برای اسب ترکمن به‌ویژه در کشورهایی که دارای قومیت‌های مشابه‌اند، مانند ترکمنستان، ترکیه و آذربایجان و همچنین شرکت تعداد زیادی از چابک‌سواران و پرورش‌دهندگان اسب ترکمن در فستیوال‌های برون‌مرزی، اما سردرگمی پرورش‌دهندگان اسب در اخذ مجوزهای لازم و وجود بروکراسی ناکارآمد در این زمینه سبب شده است که صنعت گردشگری اسب نتواند جایگاه واقعی خود را در منطقه به‌دست آورد. چنانکه بر اساس آمار ثبت‌شده در فدراسیون عواید ناشی از فروش و صادرات اسب ترکمن به نسبت هزینه‌های مربوط به واردات اسب، سهم اندکی را به خود اختصاص داده است. رضائی‌نژاد و همکاران (۲۰۲۰: ۶۷۷) در تحلیل محتوای مقالات انجام‌شده در زمینه گردشگری مقاصد ورزشی گزارش کردند که چالش‌های مدیریتی، اقتصادی و زیرساخت‌ها ابعاد اصلی تأثیرگذار بر توسعه گردشگری ورزشی در کشور است. همچنین نتایج بررسی آنها حاکی از آن بود که جشن‌ها و فستیوال‌های سنتی، قدیمی و مذهبی که به شکل ارزش‌های فرهنگی تجلی‌یافته در رشته‌های ورزشی مانند کشتی، اسب‌سواری و... در مناطق غیرشهری برگزار می‌شود، همانند یک اکوسیستم گردشگری عمل کرده و گروه‌های مختلفی از گردشگران فرهنگی، گردشگران هنری، گردشگران ورزشی، گردشگران تاریخی، گردشگران مذهبی و گردشگران طبیعت‌گرا را روانه این مناطق می‌کند که این همان مقصود و هدف اصلی از ایجاد گردشگری ورزشی پایدار است. لین^۱ و همکاران (۲۰۲۱) در بررسی رویکردهای گردشگران آسیایی اظهار کردند که وجود ارزش‌های فرهنگی متعدد در مقاصد گردشگری قاره آسیا که به شکل فستیوال‌های سنتی در مناطق مختلف این قاره برگزار می‌شود، مزیت اصلی گردشگری آسیاست. به اعتقاد آنها موارث غنی فرهنگی جاذبه اصلی گردشگری مدرن و امروزی هستند که از روحیه مهمان‌نوازی و گردشگرپذیرا بودن مقاصد هدف گردشگری نشأت می‌گیرد. روجاس- مندت^۲ و همکاران (۲۰۱۹: ۳۰۶)، با تأکید به پیامدهای انکارناپذیر گردشگری رویدادهای ورزشی در حوزه اقتصادی و درآمدزایی، معتقدند که عرصه رویدادهای ورزش جایگاه قدرتمندی را برای تبادلات فرهنگی جوامع مختلف فراهم می‌کند، چنانکه پوشش رسانه‌ای جشن سنتی ساکنان بومی ریو در افتتاحیه بازی‌های جام جهانی و استقبال میلیاردی نفر از این تصاویر، نمادی بارز از قدرت نفوذ پیوند ورزش و فرهنگ است. از این رو بسیاری از دولت‌های محلی معتقدند که ورزش و رویدادهای ورزشی نقش تسهیل‌کننده در جذب گردشگر دارد، ولی میزان بهره‌وری از ظرفیت‌های این حوزه در گام اول متأثر از مدیریت صحیح و توجه به موارث تاریخی موجود در مقاصد گردشگری است که این مقوله در صنعت گردشگری اسب استان گلستان ریشه در ارزش‌های فرهنگی و موارث تاریخی قوم ترکمن دارد که به‌خوبی از نسلی به نسل دیگر منتقل شده است. بنابر اظهارات مدیران صنفی هیأت اسب‌دوانی استان و همچنین مدیران برگزارکننده فستیوال اسب ترکمن صوفیان که از تجربه شرکت در فستیوال‌های مشابه در کشورهای خارجی برخوردار بودند، توانمندی دولت‌های محلی از طریق حمایت پارلمانی از سوی دولتمردان با هدف ایجاد زیرساخت‌های به‌روز در جوامع گردشگری مانند ارائه خدمات ارزی، پیش‌بینی راه‌های مواصلاتی راحت و امن، تسهیل در صدور پاسپورت، به‌کارگیری ساکنان جوامع محلی آموزش‌دیده و ایجاد یک کمیته مشترک با کشورهای حاشیه دریاچه کاسپین که همواره به‌عنوان گردشگران اصلی این رویداد قلمداد می‌شود، اقداماتی است که مستلزم سایر نهادها و وزارت‌های کشور است و تاکنون اجرای آن به تحقق نپیوسته است.

در همین زمینه پینسون (۲۰۱۷: ۱۴۸) در بررسی گردشگری ورزشی سنتی کشور سوئیس گزارش کرد که شناسایی ریشه‌های اولیه ورزش‌های سنتی و ایجاد موزه‌های محلی تاریخی^۳ از سوی دولت‌های محلی و همچنین در نظر گرفتن یک نشان و نماد به‌عنوان معرف و نماد آن ورزش سنتی و اهدای آن به گردشگران، راهبردی کاراست که فستیوال‌های سنتی را به یک نوستالژی فراموش‌نشده تبدیل می‌کند.

از دیگر عواملی که به‌عنوان ظرفیت پنهان در گردشگری اسب اصیل ترکمن و مجموعه‌های سوارکاری استان گلستان مطرح بوده ولی توجه شایسته‌ای به آن نشده است، مقوله تک‌فعالیتی بودن مجموعه‌های سوارکاری است که آسیب جدی به صنعت گردشگری اسب استان

1. Lin

2. Rojas-Méndez

3. Cultural Local museum

و پیامدهای اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی آن وارد کرده است. بر خلاف سایر کشورهای فعال در این صنعت که از طریق فعال کردن سایر رشته‌های مرتبط با صنعت اسب مانند مسابقات پرش، کلینیک‌های تخصصی اسب، حرکات ریتمیک و نمایشی و شاخه زیبایی اسب، قلمرو صنعت گردشگری اسب را توسعه داده‌اند، استان گلستان فقط توانسته است سهم ناچیزی از گردشگری اسب را از طریق رشته کورسی به دست آورد که به اعتقاد جامعه کیفی نیز راه‌اندازی این رشته‌ها می‌تواند صنعت گردشگری پویایی را ایجاد کند. بنابراین در این زمینه به مدیران صنفی فدراسیون اسب‌سواری و رؤسای هیأت‌های سوارکاری استان پیشنهاد می‌شود که از طریق ایجاد تسهیلات و سیاست‌های تشویقی برای پرورش‌دهندگان اسب و مدیران مجموعه‌های سوارکاری ظرفیت موجود در گردشگری این بخش را نیز فعال کنند، چراکه توجه به وضعیت توپولوژیک خاص استان گلستان در برخورداری از راه‌های مواصلاتی دریایی، زمینی و هوایی با کشورهای حاشیه دریای خزر بتوان صنعت گردشگری به‌مراتب فعال‌تر و پویاتر ایجاد کرد.

اما از آنجایی که فرهنگ و ارزش‌های قومی عنصر مشترک فعالیت‌های ورزشی موروثی است (غفوری و همکاران، ۲۰۲۰: ۸۳)، این قابلیت به دلیل جایگاه ویژه اسب در سبک زندگی اقوام ترکمن و همچنین وجود مشترکات فرهنگی با بسیاری از کشورهای حاشیه دریای خزر، به مزیت رقابتی ویژه عامل فرهنگی برای رویداد اسب مبدل شده است که در صورت مدیریت صحیح و توسعه زیرساخت‌های مرتبط، بسترساز تبدیل شدن به پایتخت جشنواره بومی و سنتی کشور را فراهم می‌آورد (قزل‌سفلو و همکاران، ۲۰۲۱: ۱۰۴). به اعتقاد متخصصان جامعه کیفی پژوهش تعیین رأی زن فرهنگی با کشورهای همسایه که دارای اشتراکات فرهنگی بسیاری با ساکنان استان گلستان هستند، مهم‌ترین اقدامی است که در این زمینه می‌تواند کمک شایانی به ترویج و معرفی فرهنگ غنی و ریشه‌دار جامعه مقصد گردشگری داشته باشد. هرچند در سطح منطقه‌ای و ملی برگزاری بازارچه‌های صنایع دستی در کنار پذیرایی از گردشگران با غذاهای سنتی و به تصویر کشیدن آداب و رسوم اقوام ترکمن از طریق جشنواره‌های سنتی و استفاده از پوشش و رقص سنتی خنجر که به‌طور ویژه نمادی از ارزش‌های فرهنگی نیاکان بوده و عاری از تمامی نشانه‌های سبک زندگی امروزی و تجمل‌گرایی است، فرصتی مناسب برای تبادلات فرهنگی را مهیا می‌سازد که این مهم به اعتقاد خبرگان حاضر در گروه کانونی نیز با اینکه هسته اصلی ارزش‌های فرهنگی جوامع ملی است، ولی روزه‌روز غبار فراموشی به خود گرفته است. حتی به نظر می‌رسد با توجه به اینکه استان گلستان مینیاتوری از فرهنگ‌های مختلف را در خود جای داده است، برگزاری جشنواره‌های سنتی سایر اقوام در حاشیه برگزاری رویداد اسب زمینه جذب گردشگران بی‌شماری را فراهم سازد که این مهم مستلزم ایجاد اتحاد راهبردی فرهنگی از سوی نهادهای قانونی و سعی در به ثبت رساندن آن در فهرست جشن‌های فرهنگی وزارت متبوع دارد. چنانکه این تجارب از سوی داوران و چاپک‌سواران حاضر در جشنواره‌های برون‌مرزی در قالب اهدای یادبود ویژه اسب، شرکت در جشنواره‌های سنتی مانند فستیوال‌های کره‌اسب‌های اصیل و مراسم تجلیل از پیشکسوتان و فعالان صنعت اسب ذکر شد. در همین زمینه کبد (۲۰۲۰) و قلی‌پور و همکاران (۲۰۲۰) با اشاره به وجود این ظرفیت در جشنواره‌های سنتی و به‌ویژه صنعت اسب، برگزاری فستیوال‌های سنتی را به‌عنوان یک ارزش گردشگری یاد می‌کنند. اما آنچه مسلم است حمایت سازمان‌های متولی و به‌ویژه نهادهای قانونی نقش چشمگیری در میزان حصول این دستاوردها ایفا می‌کند. یانگ و همکاران (۲۰۲۰: ۱۶) در ترسیم یک الگوی پایدار گردشگری ورزشی اظهار کردند که تأسیس نهادهای محلی که به‌طور مستقیم متولی برگزاری این رویدادهای ورزشی محلی‌اند، راهبردی کارا در این زمینه است. همان‌طور که در بسیاری از کشورها برگزاری رویدادهای ورزشی در مقیاس کوچک و منافع میزبانی آن به اتحادیه‌های بومی و جوامع محلی^۲ واگذار می‌شود که علاوه بر به جریان انداختن اقتصاد محلی، زمینه استفاده بهینه از امکانات مقاصد گردشگری را فراهم می‌سازد. غفوری و همکاران (۲۰۱۹: ۸۳) نیز از قرابت بین ورزش‌های بومی و سنتی کشور تحت عنوان دیپلماسی فرهنگی یاد می‌کنند که عرصه مناسبی را برای تبادلات فرهنگی فراهم می‌کند و در کنار ورزش‌های صاحب فدراسیون جهانی به ارزش مشترک ملل تبدیل می‌شود. بنابراین ایجاد اتحاد راهبردی گردشگری فرهنگی بر مبنای جایگاه اسب و توجه به قابلیت زیست‌محیطی لحاظ‌شده در کنوانسیون کشورهای حاشیه دریای خزر به مرکزیت استان گلستان می‌تواند رونق این بخش از صنعت گردشگری اسب را فراهم سازد. ویلک (۲۰۱۶: ۴۴) معتقد

1. Small- scale sport event

2. Local government

3. Wilk

است که استفاده از اسب در صنعت گردشگری لهستان با دو هدف اسب‌های طبیعت گردی و اسب‌های مسابقه‌ای به اولویت اصلی گردشگران ورزشی و طبیعت‌گرا تبدیل شده است. وی در بررسی نتایج تحقیق خود اظهار کرد که صنعت اسب و برگزاری جشنواره اسب در این کشور همه‌ساله گروه بزرگی از گردشگران، تاجران (به‌ویژه از استرالیا) و پرورش‌دهندگان اسب را راهی این کشور کرده است. به اعتقاد وی توجه و تلاش متولیان صنعت اسب لهستان در حفظ نژاد اسب توربورد لهستانی^۱ و تلاش در یافتن بازارهای هدف بر مبنای مشخصه‌های رفتاری این نژاد سبب شده است که اسب توربورد لهستانی، برای علاقه‌مندان این صنعت، به عنوان بازار هدف مطرح شود و فرصت‌های اشتغال ایده‌آلی را برای گروه‌های فعال ایجاد کند. در پژوهش حاضر نیز ایجاد فرصت‌های اشتغال‌زایی و همچنین کسب درآمد برای جوامع محلی از گویه‌های اصلی مؤلفه اقتصادی بود. در این زمینه مطابق با اظهارات متخصصان جهاد کشاورزی و همچنین چابک‌سواران باتجربه مسابقات برون‌مرزی و پرورش‌دهندگان اسب ترکمن، این مقوله به دلیل مشخصه‌های فیزیکی اسب ترکمن و حساسیت در فعالیت شرطبندی سبب شده است که واردات اسب‌های غیر ترکمن و اقدام در جهت اصلاح نژاد اسب اصیل ترکمن و تمایل به سمت اسب‌های دوخون رواج بیشتری یافته است که این مقوله پرورش‌دهندگان اسب ترکمن را با چالش اساسی در بازاریابی و اشتغال برخوردار از توجه اقتصادی مواجه کرده است. کروژ و همکاران (۲۰۲۱) در بررسی تأثیر گردشگری تخصصی بر رشد اقتصادی لهستان گزارش کردند که در رویکردهای جدید گردشگری توجه به ارزش‌های فرهنگی غنی، جاذبه‌های طبیعی و زیبا و سنت‌های فولکورستیک^۲ (شامل مراسم سنتی، آداب و رسوم و ارزش‌های موروثی) رایج در مقاصد گردشگری بستر ساز رشد ۴/۵ درصدی در صنعت گردشگری لهستان شده است. این مقوله در واقع همان توجه به ارزش‌های مستتر در جایگاه فرهنگی و تاریخی اسب در زندگی اقوام ترکمن است که پس از گذشت قرن‌ها در چهره مسابقات اسب‌سواری فرصت پدیدار شدن را پیدا کرده است و می‌توان همچون سایر کشورهای پیشرو، از این ظرفیت جهت توسعه صنعت گردشگری ورزشی استان بهره‌برداری کرد. بوچمن^۳ (۲۰۱۴: ۲۷۳)، با مطالعه کشورهای فعال در صنعت اسب مانند فرانسه، کانادا، فنلاند، ایرلند و ایسلند و بررسی راهبردهای کاربردی از سوی آنها و تلاش در عملیاتی کردن آنها در منطقه ولز شمالی جدید استرالیا، اشتغال رضایت‌مندی را برای جوامع محلی ایجاد کرده است. تأسیس مزارع آموزش اسب‌سواری با استفاده از اسب‌های پیر و کم‌خطر و ایجاد تجربه خوشایند برای گردشگران از مهم‌ترین فعالیت‌هایی است که این منطقه را به هدف اول مقاصد گردشگران صنعت اسب تبدیل کرده است. به نظر می‌رسد که این مقوله از مهم‌ترین خلأهای موجود در صنعت گردشگری اسب استان گلستان است. از این رو به مدیران مجموعه‌های سوارکاری و همچنین هیأت‌های سواری استان پیشنهاد می‌شود با تأسیس مراکز آموزشی اسب‌سواری و امکان بهره‌وری برای گردشگران مشتاق علاوه بر ایجاد فرصت‌های اشتغال‌زایی و درآمدزایی، زمینه حضور مجدد گردشگران را میسر سازند.

توسعه زیرساخت‌ها از دیگر عوامل تأثیرگذار بر توسعه گردشگری اسب استان گلستان بود که تأثیرات آن در توسعه گردشگری انکارناپذیر است. حمل‌ونقل، اقامت (هتلداری)، کیفیت بهره‌برداری از مجموعه‌های ورزشی، امکان استفاده راحت از منابع ارزی و امنیت از مهم‌ترین مقوله‌های تأثیرگذار در این بعد هستند. در تحقیق حاضر نیز عامل مربوط به حمل‌ونقل، نبود بسترهای فناورانه و عدم ارائه خدمات بهینه در این حوزه، خدمات اقامتی و کیفیت مجموعه سوارکاری مهم‌ترین گویه‌های تأثیرگذار بودند که با نتایج تحقیقات یانپی (۲۰۲۰)، غضبانی (۲۰۲۰)، ترشیزی و همکاران (۲۰۲۰)، چورلی و همکاران (۲۰۲۰)، نظری (۲۰۱۹)، زیتونلی، (۲۰۱۲: ۷۸)، مهری‌نژاد و خطبه (۲۰۲۳)، یانگ (۲۰۲۰) و چوی (۲۰۲۰) همخوانی داشت. زیرساخت‌ها مجموعه‌ای از عوامل پشتیبان گردشگری هستند که بستر اولیه گردشگری در آن رخ می‌دهد. این منابع به‌عنوان پایه اصلی گردشگری نقش تسهیل‌کننده و برانگیزاننده حضور و مشارکت خوشایند را فراهم می‌کنند. توجه به نژادهای اسب کاسپین (اسبچه خیزی) در استفاده از این نژاد برای خدمات تفریحی - گردشگری و آموزشی که این نژاد مختص منطقه شمال کشور است و می‌تواند از طریق ایجاد تجربه خوشایند برای گردشگران و خانواده‌های آنها حضور مجدد گردشگران را منجر شود، از دیگر عواملی بود که در زمینه خدمات از سوی پرورش‌دهندگان اسب و مدیران هیأت مورد تأکید قرار گرفت. به اعتقاد آنها ترویج این

1. Poland thoroughbred horse

2. Croes

3. Folkloristic traditions

4. Buchmann

5. New South Wales

ارزش‌های فرهنگ بومی به‌عنوان یک محصول و کالای داخلی باید مورد توجه مدیران و سیاستگذاران صنعت گردشگری اسب قرار گیرد و نسبت به حفظ این ذخیره‌های ارزشمند ژنتیکی و تبدیل آن به منبع درآمدی و اقتصادی پرسود اقدامات سازمانی جدی صورت گیرد. آنچنان که دولت به‌عنوان اصلی‌ترین حامی و مسئول حفظ و نگهداری منابع کشور و همچنین بخش خصوصی فعال در این زمینه به‌عنوان یک رویکرد و دغدغه اشتغال‌آفرین، نگاهی جامعه به این حوزه داشته باشد.

به اعتقاد غضبانی (۲۰۱۹: ۸۹)، حمل‌ونقل، کیفیت خدمات در مقاصد گردشگری شامل اسکان، پذیرایی، برخورد مناسب نیروی انسانی، امکان استفاده از اماکن دیدنی و تاریخی مهم‌ترین زیرساخت‌های بخش گردشگری را تشکیل می‌دهد که در تحقیق حاضر نیز اسکان، خدمات رفاهی و وجود تابلوی اطلاع‌رسانی در خصوص وضعیت هر کورس و معرفی شجره‌اسب‌ها در مجموعه‌های سوارکاری از اولویت‌های اصلی گردشگران ورزشی بود. به اعتقاد نظری و همکاران (۲۰۱۹: ۴۴۱)، استفاده از قابلیت‌های فناوری و فضای مجازی در گردشگری ورزشی به جزء لاینفک این صنعت مبدل شده است، چراکه دو عامل تسهیل در ارائه خدمات و اطلاع‌رسانی و تبلیغات کم‌هزینه و کارا را شامل می‌شود (مهری‌نژاد و خطبه، ۲۰۲۳: ۹) که این موارد همسو با گویه‌های زیرساخت در پژوهش حاضر نیز بود. در همین زمینه مدیران مجموعه‌های اسب‌دوانی اظهار کردند که اختصاص اسطبل‌های ویژه اسب‌ها، تهیه شناسنامه معتبر و اصیل و امکان بازدید غیرحضوری از طریق ایجاد کانال تخصصی برای گردشگران خارجی، می‌تواند علاوه بر جذب سرمایه‌گذاران ایرانی و غیرایرانی، جذب گردشگران غیرفعال را که دارای رویکرد تجارت در صنعت اسب هستند، رونق دهد.

اما ارزش‌های بوم‌شناختی مقاصد گردشگری که در قالب پتانسیل‌های زیست‌محیطی و جاذبه‌های طبیعی متجلی می‌شود، از عوامل اصلی سوق‌دهنده صنعت گردشگری است (نظری، ۲۰۱۹)، به‌نحوی که بر اساس تحلیل محتوای صورت‌گرفته در زمینه مقالات گردشگری ورزشی کشور در سال ۱۳۹۹، جاذبه‌های طبیعی و گردشگری طبیعت‌گرا در زمره اولویت اصلی محققان قرار گرفته و ۱۸/۸ درصد مقالات چاپ‌شده به این حوزه اختصاص داشته که حاکی از سهم ویژه و نقش انکارناپذیر جاذبه‌های طبیعی و گردشگری سبز در صنعت گردشگری ورزشی است (رضانی‌نژاد و همکاران، ۲۰۲۰). بر اساس مسیر دوم الگوی پژوهش، توانمندی‌های طبیعی گردشگری استان گلستان در قالب چهار مؤلفه‌ی زیست‌محیطی، کیفیت اکوسیستم، مدیریت محیط زیست و جاذبه‌های طبیعی - ورزشی تأثیر معنادار بر توسعه گردشگری ورزشی اسب داشت که با نتایج تحقیقات غضبانی (۲۰۲۰)، یانپی (۲۰۲۰)، نظری (۲۰۱۹) و چوری (۲۰۱۹) همراستا بود. با توجه به موقعیت جغرافیایی مجموعه‌های سوارکاری استان که در اراضی زراعی و محیط طبیعی واقع شده‌اند، بهره‌برداری از این اماکن با رویکرد فضای سبز از عوامل سوق‌دهنده گردشگری است که می‌توان از طریق ایجاد پارک‌های تفریحی و مجموعه‌های تفریحی در جوار مجموعه‌های سوارکاری ظرفیت‌های موجود در این حوزه را فعال کرد (یانپی و همکاران، ۲۰۲۰). در همین زمینه غضبانی و همکاران (۲۰۲۰: ۸۷)، مدیریت مقصد و توجه به عوامل زیباشناختی و جاذبه‌های طبیعی مقاصد گردشگری را به‌عنوان عوامل کاشی مقاصد برتر گردشگری مطرح می‌کنند. در حقیقت اکوتوریسم و ژئوتوریسم به‌عنوان شاخه‌های طبیعت‌گرا در گردشگری، علاوه بر ایجاد پیامدهای مستقیم برای ساکنان محلی، فعال‌کننده گردشگری سبز هستند که در ترکیب با رویدادهای سنتی ویژه هر منطقه، ارزش افزوده‌ای را ایجاد می‌کنند و در نهایت واکنش مثبتی را در جهت‌گیری تقاضا به سمت مقاصد گردشگری سبز ایجاد می‌کنند. هگادوتیر و سیگورارتوتیر (۲۰۱۸: ۳۷۶) و سیگورارتوتیر و استین‌سورسن (۲۰۱۸: ۱۵) در بررسی صنعت گردشگری اسب ایسلند با نسبت دادن میراث جغرافیایی^۱ به مقاصد گردشگری برتر این کشور، اظهار کردند که هرچند موارث فرهنگی و طبیعی گردشگری^۲ سنگ بنای تبدیل شدن به برند برتر گردشگری اسب در جوامع محلی ساکنان ایسلند است، اما استفاده از شکل اولیه و معماری کهن اماکن اقامتی و اسکان و توجه به سنت‌های مهمان‌نوازی و پذیرایی از گردشگران از مهم‌ترین آداب و رسوم فرهنگی این منطقه به‌شمار می‌رود که نقش چشمگیری در جذب گردشگران و به‌ویژه

1. Helgadóttir and Sigurðardóttir

2. Sigurðardóttir & Steinthorsson

3. Geoheritag

4. Natural and cultural heritage tourism

گردشگران خانوادگی داشته است تا جایی که کارآفرینی گردشگری اسب به اولویت اصلی انتخاب شغل ساکنان بومی تبدیل شده است. بنابر اظهارات کارشناسان اداره کل گردشگری و میراث فرهنگی، برگزاری تورهای فرهنگی - طبیعی در این جشنواره مانند بازدید از ذخیره گاه طبیعی و حیات وحش حیوانات در جزیره میانکاله، تالاب بین المللی گمیشیان، مقبره مختومقلی فراغی و خالدنی که یک تجربه خوشایند فرهنگی - اکوتوریسمی را فراهم می سازد، به خوبی توانسته است بسیاری از گردشگران غیرایرانی دارای اشتراکات فرهنگی مشابه را از ترکمنستان و روسیه به سمت این مقاصد گردشگری سوق دهد. بنابراین می توان بخش عمده ای از فعالیت های مرتبط با توسعه صنعت گردشگری اسب ترکمن را مرتبط با فعالیت های فرهنگی و معرفی معماری با ارزش آلچیق های ترکمن با نام «آقاچ اوی» و برگزاری جنگ ها و فستیوال های فرهنگی اقوام بومی و به تصویر کشیدن ارزش های تاریخی در قالب پوشش، غذاهای سنتی، صنایع دستی و حتی نحوه برگزاری مراسم ها و جشن های عروسی ترویج داد. به اعتقاد نظری و همکاران (۲۰۱۹: ۴۴۱) تخریب محیط زیست و تولید زباله ناشی از ورود گردشگران مهم ترین دغدغه زیست محیطی است که در صورت عدم مدیریت، پیامدهای مخرب زیست محیطی را به بار می آورد. در پژوهش حاضر نیز تولید زباله و نبود سیستم های مکانیزه دفع زباله در مجموعه های سواری بیشترین تأثیر را بر مدیریت زیست محیطی گردشگری صنعت اسب استان گلستان داشتند. در این زمینه آگاه سازی گردشگران از طریق نصب پلاکاردها و تیزهای آموزشی از صفحه نمایش مجموعه های سواری می تواند راهبردی کارا در به حداقل رساندن پیامدهای مخرب آلودگی باشد (قرلسفلو و همکاران، ۲۰۲۱: مهری نژاد و خطبه، ۲۰۲۳). هرچند در مورد رویدادهای ورزشی بزرگ آلودگی ناشی از ترافیک وسایل نقلیه یکی از دغدغه های اصلی سازمان دهندگان رویداد است (مندت و همکاران، ۲۰۱۹: ۳۰۶)، اما در پژوهش حاضر به دلیل موقعیت جغرافیایی مجموعه های سواری و همچنین همجواری دریا و جنگل با مقاصد گردشگری، دغدغه خاصی مورد توجه فعالان و متخصصان محیط زیست نبود. در این زمینه می توان همانند بسیاری از سازمان دهندگان تورهای ورزشی که به صورت مقطعی با راه اندازی تورهای رایگان، اهداف طبیعت دوستانه را ترویج می دهند، گفت که از طریق برگزاری رویدادهای ورزشی دوستدار محیط زیست، به پاک سازی مسیرها و مقاصد گردشگری طبیعی کمک شایانی می کنند (چوی و همکاران، ۲۰۲۱: ۷۲). به نظر می رسد که اقدام در جهت صدور «گواهینامه گردشگری سبز» که در چند سال اخیر به عنوان یکی از مهم ترین اقدامات حمایتی از سوی نهادهای نظارتی گردشگری طبیعت گرا صورت گرفته است، بتواند با لحاظ کردن نگرش های محیط دوستانه از سوی سازمان دهندگان تورهای تفریحی مانند امکان اسکان در هتل های سبز و تمایل به استفاده از مواد طبیعت دوست و اجتناب از مصرف ظروف یک بار مصرف از سوی گردشگران نقش بسزایی در گردشگری دوستدار محیط زیست ایفا کند (ایلدرمی و همکاران، ۲۰۲۰: ۲۰۲).

تقدیر و تشکر

از آنجا که این تحقیق در قالب طرح پژوهشی انجام شده است، نگارندگان بر خود لازم می دانند از ریاست محترم هیأت اسب سواری استان گلستان، معاونت محترم پژوهشی دانشگاه گنبد کاووس، مدیریت تربیت بدنی اداره کل ورزش و جوانان، مدیریت محترم مجموعه سواری گنبد کاووس و بندر ترکمن، مدیران صفی و ستادی برگزارکننده جشنواره اسب صوفیان و تمامی مالکان، مربیان، چابک سواران استان گلستان به خاطر همکاری صمیمانه و ارائه نظرهای ارزشمند سپاسگزاری کنند.

References

[Buchmann, A. Insights into domestic horse tourism: the case study of Lake Macquarie, NSW, Australia. *Current Issues in Tourism*. 2017, 20\(3\): 261-277.](#)

1. Family Tourism

2. Horse tourism entrepreneur

3. Méndeet etal

- [Choi. YC, Oh. CO, Chon. J. Applying the resilience principles for sustainable ecotourism development: A case study of the Nakdong Estuary, South Korea. *Tourism Management*. 2021, 9 \(12\): 2248. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104237>.](#)
- [Chorli.A, Razavi.MH, Dousti.M, Farzam.F . Analysis of environmental and managerial factors affecting the development of horse riding, *Animal Environment*,2019, \(4\): 64-76.](#)
- [Croesa. R, Ridderstaata. J, Bąkb. M, Zientarab. P. Tourism specialization, economic growth, human development and transition economies: The case of Poland. *Tourism Management*, 2021, 82:104-181. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104181>.](#)
- [Davari, A, Rezazadeh, A. Structural equation modeling with PLS software. Jihad University Press, Tehran, third edition.2015.](#)
- [Ghafouri. F, Esmaili. M, Sohrabi. P. A comparative study of correlation and kinship of traditional sports and native, local games of Iran and some selected countries of the world, *applied researches in sports management*, 2019, 8 \(3\): 88-81.](#)
- [Ghazbani, R, Aminbidokhti. AK, Jafari. S. Factors affecting the competitiveness of geotourism destinations, *Tourism Management Studies*,2020, \(49\): 69-93.](#)
- [Ghezselfloo. HR, Kalateh. M. Optimal structural equation model of traditional- local sport tourism development amenity dimension's effect of foreign tourists point view. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 2021; 16\(32\): 101-83. doi: 10.22080/jsmb.2020.10745.2441.](#)
- [Gholipour. HF, Arjomandi. A, Marsiglio. S, Foroughi. B. Is outstanding performance in sport events a driver of tourism? *Journal of Destination Marketing & Management*. 2020, 18: 100-117. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2020.100507>.](#)
- [Habibi. A, Adenvar. M. Structural equation modeling and factor analysis \(Lisrel software application training\). Academic Jihad Publications, first edition: 46. 2016.](#)
- [Helgadóttir. G, Sigurðardóttir. I. The Riding Trail as Geotourism Attraction: Evidence from Iceland. *Geosciences*,2018, 8, 376; doi:10.3390/geosciences8100376. \[www.mdpi.com/journal/geosciences\]\(http://www.mdpi.com/journal/geosciences\).](#)
- [Hinch, T. and Ito, E.. Sustainable sport tourism in Japan. *Tourism Planning and Development*. 2018, 15 \(1\): 96-101](#)
- [Hsu, C.-Y.; Chen, M.-Y.; Nyaupane, G.P.; Lin, S.-H. Measuring sustainable tourism attitude scale \(SUS-TAS\) in an Eastern island context. *Tourism Management Perspective*. 2020, 33, 100617.](#)
- [Ildoromi.AR, Hosseini.sM, Ghorbani. M. Feasibility of creating an ecotourism camp at Balkhi Bolaghi resort in Garmab city, *Tourism Management Studies*, 2020, 15 \(51\): 173-206.](#)
- [Kebede. AA. Horse culture & tourism development: Towards initiating horse tourism in Awi Zone, *Northwestern Ethiopia, Cogent Social Sciences*, 2020, 6:1, 1735116, DOI: 10.1080/23311886.2020.1735116. <https://doi.org/10.1080/23311886.2020.1735116>.](#)
- [Lee, T.H.; Jan, F.-H. Can community-based tourism contribute to sustainable development? Evidence from residents' perceptions of the sustainability. *Tourism Management*. 2019, 70: 368–380.](#)
- [Lin. JH, Fan. Dx, Tsaur. SH, Tsai. YR. Tourists' cultural competence: A cosmopolitan perspective among Asian tourists. *Tourism Management*. 2021, 83 \(2021\) 104207. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104207>.](#)

- [Mehrinejad.s., Khotbe. S. Identifying the Practical Factors of Dealing with the Impact of the Coronavirus on the Attraction of Sports Tourists. Case Case Study: Equestrian Competitions in Golestan Provinc. Research in Sport Management and Marketing, 2023, 4\(1\): 1-12.](#)
- [Nazari. A, Talebpoor.M, Heydari. R. Planning the strategic program of sports tourism in Mashhad using the combined Phillips model. Contemporary researches in sports management. 2020, 10\(19\): 93-109.](#)
- [Nazari. R, Yazdani. H, Tabesh.S. Analysis of the strategic environmental trend of Isfahan sports tourism based on the STEEPV model, Sports Management and Movement Behavior, 2019. 15 \(30\): 447-433.](#)
- [Pinson. J. Heritage sporting events: theoretical development and configuration. Heritage sporting events: theoretical development and configuration. *Journal of Sport & Tourism*, 2017, 21 \(2\): 133-152.](#)
- [Ramshaw. G, Gammon. SJ. Towards a critical sport heritage: implications for sport tourism, *Journal of Sport & Tourism*. 2016, 10\(4\): 229–241. DOI: 10.1080/14775085.2016.1262275.](#)
- [Ramzaninejad. R, Boroumand. MR, Ahmadi. F. Content Analysis of Research Articles in Sport Tourism of Iran. *Ann Appl Sport Sci*. 2020, 8\(1\): e677.](#)
- [Rojas-Méndez. J ,Davies. G, Jamsawang. J ,SandovalDuque. J. Explaining the mixe doutcomes from hosting major sporting events in promoting tourism. *Tourism Management*. 2019, 74: 300–309. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.04.001>.](#)
- [Sigurðardóttir. I, Steinthorsson, R.S. Development of micro-clusters in tourism: a case of equestrian tourism in northwest Iceland. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*:2018, 11:1-17.](#)
- [Roult, R.; Lavigne, M.A. and Auger, D. The horse racing industry in Canada: current status and prospects. *Managing Sport and Leisure*. 2017, 22 \(1\): 19-32](#)
- [Tomljenovi. R, Boranić-Živoder. S, Čorak. S. Horse riding Tourism – Definitional Conundrum. 4th International Rural Tourism Congress, Congress Proceedings. 2018, 9: 278-287.](#)
- [Wilk. I, Janczarek. I, Zastrzezynska. Assessing the suitability of thoroughbred horses for equestrian. *Journal of Veterinary Behavior*,2016, 15: 43-49.](#)
- [Yang. JJ, Chuang. YC, Lo. HW. Lee. TI. A Two-Stage MCDM Model for Exploring the Influential Relationships of Sustainable Sports Tourism Criteria in Taichung City. *International Journal of Environmental Research*.2020, N 17: 2-17. doi:10.3390/ijerph17072319.](#)
- [Yang. JJ, Lo. HW , Chao. Cs, Shen.CC, Yan. CC. Establishing a Sustainable Sports Tourism Evaluation Framework with a Hybrid Multi-Criteria Decision-Making Model to Explore Potential Sports Tourism Attractions in Taiwan. *International Journal of Environmental Research*. 2020, \(12\): 2-20. doi:10.3390/su12041673.](#)
- [Yanpi. T, Fatahi. S, Heydari. H. Investigating the effects of horse-riding competitions on the development of tourism in Golestan province, *Animal Environment*, 2020, 12 \(3\): 469-457.](#)
- [Zeitonli.AH, Honari. H, Farahani. A. Identifying the capabilities of sports tourism in Golestan province. *Contemporary Research in Sports Management*, 2012, 1\(1\): 71-83.](#)

